

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 146/2015-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. apríla 2015 predbežne prerokoval sťažnosť Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, Námestie legionárov 5, Prešov, zastúpeného advokátom JUDr. Ambrózom Motykom, advokátska kancelária, Námestie SNP 7, Stropkov, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv garantovaných čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv garantovaných čl. 11 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 2 a 3 Listiny základných práv a slobôd, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Cob/20/2014 z 30. mája 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. septembra 2014 doručená sťažnosť Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, Námestie legionárov 5, Prešov (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv garantovaných čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv garantovaných čl. 11 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 2 a 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol“) a práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Cob/20/2014 z 30. mája 2014.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v právnej veci vedenej pred Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 35 Cb/173/2011 sťažovateľ 8. februára 2012 vstúpil do konania v procesnej pozícii vedľajšieho účastníka konania a po doručení návrhu na začatie konania predložil okresnému súdu svoje vyjadrenie, v ktorom okrem iného vzniesol námietku premlčania žalobcom uplatňovaného nároku. Následne došlo zo strany žalobcu k späťvzatiu žaloby, okresný súd uznesením z 13. novembra 2013 konanie zastavil a v zmysle § 146 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) priznal sťažovateľovi náhradu trov konania. Na základe odvolania žalobcu krajský súd predmetné prvostupňové uznesenie namietaným rozhodnutím z 30. mája 2014 zmenil tak, že sťažovateľovi ako vedľajšiemu účastníkovi konania náhradu trov konania nepriznal a zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalobcovi trovy odvolacieho konania.

Sťažovateľ v postupe krajského súdu, ktorý svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že by sťažovateľ ako vedľajší účastník konania mal byť schopný poskytnúť spotrebiteľom odbornú a kvalifikovanú pomoc sám bez potreby právneho zastúpenia, vidí porušenie označených základných práv garantovaných ústavou a listinou a práv garantovaných dohovorem, dodatkovým protokolom a chartou.

Svoje stanovisko odôvodňuje sťažovateľ touto podrobnou argumentáciou:

«a) Právo na náhradu trov konania a účelnosť vynaložených trov

Podľa § 146 ods. 2 prvá veta O. s. p. Ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy...

Ak navrhovateľ vezme návrh späť a nejde o prípad podľa § 146 ods. 2 druhá veta O.s.p., z procesného hľadiska zásadne platí, že zavinil zastavenie konania a preto je povinný nahradiť odporcovi trovy konania. (R 49/1993)

Ak teda platí, že vedľajší účastník má v konaní rovnaké práva a povinnosti ako účastník hlavný (ust. § 93 ods. 4 O. s. p.), potom neexistuje rozumný dôvod nepriznať vedľajšiemu účastníkovi trovy právneho zastupovania za situácie, ak nárok na náhradu trov vznikne účastníkovi, ktorého vedľajší účastník v konaní podporoval tak, ako tomu bolo aj v prejednávanej právnej veci.

Z vyššie vymedzeného skutkového stavu v predmetnej právnej veci jednoznačne vyplýva, že žalobca vzal bez akéhokoľvek odôvodnenia žalobu späť po tom, ako sme do konania vstúpili v procesnej pozícii vedľajšieho účastníka a vo svojom podaní zo dňa 13. 05. 2013 sme vzniesli námietku premlčania žalobcom uplatnenej pohľadávky, čím sme určili líniu procesnej obrany proti žalobe. Ak sa teda súd zaoberá neúčelnosťou našich trov, pričom práve vďaka pôsobeniu vedľajšieho účastníka v konaní došlo k procesnému úspechu žalovaného, jeho argumentácia sa stáva skutkovo aj právne nepresvedčivou. Rovnako protirečivo vyznieva konštatovanie o všeobecnosti podaní vedľajšieho účastníka. V predmetnom právnom spore bolo potrebné preštudovať žalobu a prílohy, zhodnotiť právnu podstatu veci a náležité právne reagovať. Naše vyjadrenie, v ktorom sme uplatnili námietku premlčania bolo náležité, vecné a účelné. Ak by žalobca nevzal návrh na začatie konania späť, musel byť vo veci neúspešný, pretože súd by prihliadal na premlčanie uplatneného nároku pre dôvodne uplatnenú námietku premlčania.

Inštitút náhrady trov konania je prostriedkom ochrany úspešného účastníka a prostriedkom upevňovania procesnej disciplíny, preto z povahy veci musí mať sankčný charakter. „Vo všeobecnosti platí, že náhradu nákladov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je doplnená zásadou zavinenia. Zmyslom využitia zásady zavinenia je

sankčná náhrada nákladov konania...“ (Uznesenie NS SR zo 14. 9. 20117M'Cdo4/2010, podobne II. ÚS281/2011).

Za neodôvodnený dispozičný úkon (späťvzatie žaloby) musí žalobca znášať dôsledky.

Nebolo preukázané, aby žalovaný svojim správaním zapríčinil späťvzatie žaloby. Na druhej strane žalobca vzal bez akéhokoľvek odôvodnenia žalobu v celom rozsahu späť, čím procesne zaviniť zastavenie konania. Žalobca pritom nedosiahol v súdnom konaní to, čo od žalovaného žiadal, preto tento stav je potrebné považovať za jeho procesný neúspech.

Navyše, nemožno mať žiadne ilúzie o ušľachtilých pohnútkach žalobcu vo vzťahu k späťvzatiu žaloby. Žalobca berie žaloby späť po tom, čo zistí náš vstup do konania a naše pôsobenie v ňom celkom racionálne, aby mu nevznikali ďalšie trovy, pretože dôvodne predpokladá, že v konaní už nebude úspešný, lebo v ňom už nenájde len neinformovaného a rezignovaného spotrebiteľa, ale rovnocenného partnera v posudzovaní skutkových a právnych vecí. Žalobca takýmito žalobami zaplavuje slovenské súdy a doslova ich skúša, či vykonávajú súdnu kontrolu neprijateľnosti zmluvných podmienok v spotrebiteľských veciach, prípadne, či účastník nevznesie námietku premlčania, čo sa deje úplne výnimočne. Za tejto situácie je pochopiteľný postup žalobcu, ak po zistení nášho pôsobenia v konaní žalobu zoberie späť.

Vo vzťahu k účelnosti sa v našej judikatúre ustálila definícia, v zmysle ktorej: „Účelnosť je vlastnosť procesu spočívajúca v sledovaní cieľa. Účelnosť spravidla nachádza svoju opodstatnenosť vtedy, ak vychádza zo zákonných dôvodov a neprekračuje ich medze. Trovy vynaložené účastníkom konania v spore (a platí to aj pre vedľajšieho účastníka), musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku, alebo, ako v danom prípade, procesná obrana proti takémuto tvrdenému nároku.“ (Uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 10. 12. 2012 č.k. 6Co/204/2012-141)

„Troy v právneho zastúpenia treba považovať v každom prípade za účelne vynaložené trovy. Každý má právo na to, aby hoci aj v jednoduchej, skutkovo a právne menej zložitej veci bol zastúpený advokátom.“ (Ján Mazák, Ľudovít Šoltýs, Troy konania v civilnom procese. Mimoriadne vydanie Bulletinu slovenskej advokácie 1997, str. 53).

Súd druhej inštancie akoby nechcel vidieť, že nie my, ale žalobca doslova zahlcuje súdy desiatistickými žalôbami o premlčané pohľadávky, ale aj o pohľadávky z neprijateľných zmluvných podmienok a po použití nekalých obchodných praktík. My sme tento súdny spor nevyvolali, len sme reagovali na nedôvodnú žalobu žalobcu. Ak teda žalobca podal opakovane nenáročnú typovú, formulárovú žalobu, my sme museli na túto žalobu opakovane ako aj v iných veciach obdobnou právnou argumentáciou reagovať a následne súd vo veci vydal opakovane ako aj v iných veciach obdobné rozhodnutie s právnou rovnakou argumentáciou. Náš postup, ale aj postup súdu bol predsa vyvolaný činnosťou žalobcu, ktorý žaloval nedôvodnú pohľadávku. Príčinou veľkého počtu našich vstupov do konania, prípadne veľkého počtu nami vznášaných námietok premlčania nie je samoučelnosť namietaná odvolacím súdom, ale nevyhnutnosť reagovať na tieto žaloby.

b) Účelnosť vynaložených trov vo vzťahu k zameraniu subjektu

Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS je založené predovšetkým z obetí nekalých praktík dodávateľov na finančnom trhu a snaží sa presadzovať očistu týchto právnych vzťahov. Poukazuje na neprimerané zmluvné podmienky, nekalé obchodné praktiky, ale aj na celospoločenský fenomén civilnoprávnej úžery. Združenie je bezmajetné, nemá potrebné materiálne ani personálne zázemie preto je otázka trov v úspešných súdnych konaniach pre Združenie otázkou prežitia tejto inštitúcie pracujúcej vo verejnom záujme v zmysle vysokých cieľov politiky EÚ.

Pokiaľ by sa v praxi presadil názor upierajúci nám právo na právneho zástupcu vzhľadom na predmet našej činnosti, prípadne vzhľadom k tomu, že jedna členka združenia má právnické vzdelanie, avšak právnou prax vôbec nevykonáva, potom by bolo problematické aj zastupovanie advokátmi napr. sudcov, prokurátorov, advokátov, ministrov spravodlivosti, predsedov vlád, ktorí sú právnikmi, čo by bolo v evidentnom rozpore s platným právom, ale aj s každodennou realitou. V tejto súvislosti poukazujeme aj na judikatúru citovanú v najnovšom komentári slovenského občianskeho procesného kódexu, pôvodne uverejnenú v časopise Soudní rozhledy 2/2002 na str. 43: „Advokát, který se v soudním řízení domáha svého nároku plynoucího z podnikatelské (advokátní) činnosti, resp. z příslušného soukromoprávního vztahu, se může nechat zastupovat zástupcem (advokátem), jež si zvolí. V případě úspěchu ve věci má tento účastník (advokát) nárok i na

odmenu za zastupování jím zvoleným advokátem.“ (Števček/Ficová, Občiansky súdny poriadok, Komentár -1. diel, 2. vydanie, Praha: C.H.BECK, 2012, str. 492.)

Čo sa týka judikatúry ohľadom náhrady trov konania subjektov, ktoré sú samé spôsobilé hájiť svoje práva v konaní, poukazujeme na aktuálne uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 17.10.2013 sp.zn. 3MCdo/30/2012, kde sa dovolací súd stotožnil s názorom generálneho prokurátora, že aj pri zastupovaní advokáta advokátom v konaní je potrebné trovy právneho zastúpenia považovať za účelne vynaložené.

Podľa rozsudku Súdneho dvora EÚ (druhá komora) z 22. decembra 2010 vo veci C-279/09 Deutsche Energiehandels - und Beratungsgesellschaft mbH (DEB) proti Spolková republika Nemecko „Zásada účinnej súdnej ochrany, ako je stanovená v čl. 47 Charty základných práv EÚ, sa má vykladať v tom zmysle, že nie je vylúčené, aby sa jej dovolávali právnické osoby a pomoc poskytnutá na základe tejto zásady môže zahŕňať najmä oslobodenie od platenia trov konania alebo zastupovanie advokátom.“

Vzhľadom k historickej spojitosti nášho právneho poriadku s právnym poriadkom Českej republiky ako aj vzhľadom k totožnému obsahovému významu posudzovaných inštitútov a takmer k totožnému zneniu príslušných posudzovaných ustanovení oboch občianskych procesných kódexov poukazujeme aj na judikatúru Ústavného súdu Českej republiky:

„Z článku 37 odst. 2 a 3 Listiny vyplýva právo každého, tedy včetně štátu a osob s právnickým vzděláním, na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení, a je garantovaná též rovnost všech účastníků před zákonem. Tato práva jsou na úrovni zákona realizovaná mj. v ustanovením § 25, § 137 a § 142 o.s.ř. Podlé ustanovení § 25 odst 1 o.s.ř. si účastník může vždy zvolit zástupcem advokáta. Za zastupování náleží advokátovi odměna a úhrada hotových výdajů. Obě tyto položky zákon radí mezi náklady řízení (viz § 137 o.s.ř.). Podlé § 142 odst. 1 o.s.ř. má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníka, který ve věci úspěch neměl.

Ústavně garantované právo na právní pomoc zahrnuje (zásadne, výjma řízení, pro než je předepsáno obligatorní zastoupení) právo účastníka zvolit si, zda se nechá zastoupit a případně též kým. Právní zastoupení je tak ponecháno (s uvedenou výjimkou)

zcela na vůli účastníka, a to bez ohledu na to, zda by byl schopen se jinak zastupovat sám. Důvody tohoto kroku totiž nelze spatřovat jen v nedostatku příslušného právního vzdělání, ale napr. i ve vyšší míře objektivitu zástupce, jeho kontrétní specializaci na daný problém a pod. Účastník si musí být vědom toho, že v případě neúspěchu ponese náklady řízení, a to i náklady právního zastoupení prostistrany. Na druhou stranu mu však příslušné procesní předpisy (zde ustanovení § 142 o.s.ř.) garantují, že jeho náklady řízení budou v případě úspěchu nahrazeny.“

Stěžovatelka svou argumentaci staví na účelnosti nákladu vynaložených úřadem štátu. Pojem „účelný“ v aplikovaném ustanovení je však nutno chápat jako určitou pojistku před hrazením nákladu, nesouvisejících s řízením, před nadbytečnými či nadměrnými náklady. Vzhledem k ústavne zaručenému právu na právní pomoc nelze prostřednictvím uvedeného termínu vymezovat kategorii subjektu, která by tak z hlediska právního zastoupení měla odlišné postavení, a tak jí de facto její právo upírat a z hlediska ostatních subjektu jí diskriminovat.

Účastníka nelze sankcionovat tím, že mu nebude priznaná část nákladu odpovídající výši odmeny advokáta s tím, že se mohl bránit sám.

Poukazujeme taktiež na skutočnosť, že citáciou Nálezu Ústavného súdu SR II. ÚS 78/03 v napadnutom uznesení sa odvolací súd tendenčne a účelovo snaží porovnávať neporovnateľné. Chceli by sme mať podmienky a možnosti pre svoju prácu, aké má vytvorené ústredný orgán štátnej správy (Ministerstvo financií SR), ktorého sa citované rozhodnutie Ústavného súdu SR týka. Opakovane chceme zdôrazniť, že v mnohých smeroch vo verejnom záujme supľujeme funkcie príslušných orgánov štátu pri efektívnej ochrane spotrebiteľov takpovediac „v teréne“, nie z pohodlia kancelárie, no napriek tomu sme bezmajetní, fungujeme len z príspevkov našich členov a štát nám doposiaľ po opakovaných žiadostiach o dotáciu „prispel“ sumou 4 000,- €. Pri našich aktivitách a množstve vedľajších intervencií v súdnych konaniach ide o „pomoc“ skutočne iluzórnu.

c) Rovnosť účastníkov

Podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky „Všetci účastníci sú si v konaní podľa ods. 2 rovní“.

S poukazom na uvedené je nevyhnutné konštatovať, že odvolací súd výrokom o trovách odvolacieho konania vytvoril účastníkom procesné nerovné podmienky. Odvolací súd totiž akceptoval právo žalobcu ako silnej nadnárodnej inkasnej skupiny uplatňujúcej si v konaní premlčanú pohľadávku na právne zastúpenie aj jeho právo na náhradu trov (odvolacieho) konania. Tieto trovy považoval za účelne vynaložené, zatiaľ čo na druhej strane identické právo na náhradu trov konania odoprel bezmajetnému občianskemu združeniu zloženému prevažne z laikov v oblasti práva, ktorý sa navyše pričínil o procesný úspech žalovaného. Krajský súd tak veľmi zaujímavým spôsobom interpretoval princíp rovnosti účastníkov. Takéto rozhodnutie považujeme za extrémne nespravodlivé, nemorálne, ba javí sa až „právne vulgárnym“.»

Sťažovateľ na základe uvedeného v závere sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom by vyslovil porušenie jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy, podľa čl. 11 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 2 a 3 listiny, práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu a práva podľa čl. 47 charty uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Cob/20/2014 z 30. mája 2014, predmetné uznesenie zrušil a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

Sťažovateľ namieta porušenie označených práv napadnutým uznesením krajského súdu z dôvodu, že krajský súd rozhodol v otázke účelnosti vynaložených trov konania podľa jeho názoru ústavne nekonformným a arbitrárnym spôsobom.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa čl. 47 odseku 2 rovní.

Podľa čl. 11 ods. 1 listiny každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 37 ods. 2 listiny každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy, a to od začiatku konania.

Podľa čl. 37 ods. 3 listiny všetci účastníci sú si v konaní rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivý proces garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (porov. I. ÚS 290/08, II. ÚS 88/01, II. ÚS 145/08, III. ÚS 259/2010, IV. ÚS 159/07). Súd pritom nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, reagovať primeraným,

zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom v súlade s platným procesným právom (napr. III. ÚS 32/07), Povinnosť súdu zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie predstavujú elementárne znaky ústavou aprobovaného postupu súdu a zároveň záruku ochrany účastníkov konania pred svojvôľou súdu.

Ústavný súd, ktorého úlohou je v zmysle čl. 124 ústavy ochrana ústavnosti, nie je alternatívnou a ani ďalšou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (podobne už II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). V dôsledku toho sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi (vrátane ich procesného postupu) s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť preto predmetom kontroly zo strany ústavného súdu zásadne len vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a teda z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

Ústavný súd považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť občianskeho súdneho procesu, ktoré rozhodovanie je zásadne výsadou všeobecných súdov. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania podrobnejšie preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak sa samotné rozhodnutie všeobecného súdu vyznačuje takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o tak extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe

zahŕňala črty svojvôle (napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08).

Z obsahu sťažovateľom namietaného uznesenia vyplýva, že v ňom krajský súd v prvom rade poukázal na relevantnú právnu úpravu (§ 93 ods. 2 a 4 OSP), ktorú pri posudzovaní sťažovateľom uplatneného nároku na náhradu trov prvostupňového konania aplikoval, a tiež jasne vysvetlil základný východiskový princíp, ktorý pri posudzovaní opodstatnenosti uplatneného nároku zohľadňoval, a síce účelnosť vynaložených trov. Krajský súd v odôvodnení uznesenia prezentoval svoj názor, podľa ktorého by sťažovateľ v pozícii združenia založeného na ochranu práv spotrebiteľov podľa osobitného právneho predpisu mal byť schopný poskytnúť v spotrebiteľskej veci prejednávanej súdom účastníkovi konania odbornú a kvalifikovanú pomoc sám bez participácie právneho zástupcu. Krajský súd bol toho názoru, že od sťažovateľa, ktorý vstúpil do konania z vlastného podnetu ako vedľajší účastník konania, z postavenia ktorého zároveň vyplýva, že musí byť schopný konať v mene toho, na strane koho vstupuje do konania, možno opodstatnene očakávať, že disponuje vlastným odborným potenciálom pre kvalifikovanú ochranu práv spotrebiteľa ako účastníka konania.

Ústavný súd zväziac uvedené skutkové okolnosti dospel k právnemu záveru, že zmienené ŕažiskové stanovisko krajského súdu, podľa ktorého je od združenia založeného a špecializovaného pre ochranu spotrebiteľských práv rozumné očakávať, že bude samostatne, aj bez participácie advokáta disponované pri základných rámcových úkonoch (za aké treba vyjadrenia k žalobe a podanie námietky premlčania nepochybne považovať) ku kvalifikovanej ochrane týchto práv, má dostatočne logickú platformu.

Ústavný súd je toho názoru, že zmienené odôvodnenie, ktoré bolo podkladom nepriznania náhrady trov konania sťažovateľovi ako vedľajšiemu účastníkovi konania, poskytuje sťažovateľovi jednak náležitú interpretáciu relevantnej právnej úpravy, v rámci ktorej sú potom dostatočne podrobne vysvetlené skutkové závery a právny záver, ku ktorým na základe uplatnenia tejto právnej úpravy krajský súd dospel.

Podľa názoru ústavného súdu toto odôvodnenie zrozumiteľne a bez zjavných logických protirečení vysvetľujúce svoj skutkový a tomu zodpovedajúci právny záver nijako nepopiera zmysel aplikovaných právnych noriem, a teda nenesie znaky svojvoľnosti ani arbitrárnosti.

Ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia sťažovateľom označených práv namietaným uznesením krajského súdu, pretože je zrejmé, že krajský súd aplikoval platnú a účinnú právnu úpravu, aplikácii ktorej predchádzal dostatočne náležitý a ústavne konformný výklad, a skutkové a právne závery rozhodnutia boli náležité a zároveň logicky odôvodnené. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. V zmysle ustálenej judikatúry považuje totiž ústavný súd za arbitrárne, a teda protiústavné len tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchyľne od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Ústavný súd vychádzajúc z uvedených záverov už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia, a ďalšími návrhmi sťažovateľa sa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2015